Àngels Ribes. *Traduccions catalanes d'Alphonse Daudet*. Barcelona: PPU (BT Bibliografías de Traducción, 6), 2010, 108 pp.

MARCEL ORTÍN
Universitat Pompeu Fabra

La col·lecció de bibliografies de traducció dirigida per Francisco Lafarga arriba al número 6 amb aquest petit llibre dedicat a les traduccions de l'obra de Daudet al català. Els tres primers títols inventariaven les traduccions al castellà de Victor Hugo, Balzac i els narradors fantàstics francesos, i el quart les traduccions de novel·la anglesa al castellà en els segles XVIII i XIX; el cinquè proporcionava informació documental sobre els traductors i prologuistes de Victor Hugo en castellà. Els volums ja apareguts deixaven ben clar, doncs, l'objectiu de la col·lecció, que és posar a l'abast dels estudiosos les fonts documentals per a l'estudi històric de les traduccions en l'àmbit hispànic.

El llibre d'Àngels Ribes és el primer dedicat a la literatura catalana, i reuneix dos propòsits que abans havien anat separats: dóna la bibliografia exhaustiva de les traduccions de Daudet, i dóna també informació sobre el text mateix de les traduccions, els traductors, els llocs de publicació i la recepció crítica. El llibre s'alimenta en part de materials de la tesi doctoral de l'autora, *La recepció d'Alphonse Daudet en llengua catalana. Traduccions en volum* (presentada a la Universitat de Lleida l'any 2003, i disponible a l'adreça http://www.tdx.cat), ara complementats amb informació sobre les traduccions en les publicacions periòdiques.

L'obra s'estructura en tres parts. La primera és una «Introducció» de setze pàgines que explica la recepció de l'obra de Daudet en la literatura catalana. A l'hora d'ordenar i explicar les dades disponibles l'autora té en compte l'evolució de la literatura receptora, encara que de vegades tendeix a un cert esquematisme historiogràfic. El paper que hi van tenir les traduccions és examinat a fons, tant pel que fa als interessos literaris que n'expliquen l'aparició (diferents en cada moment), com pel que fa al resultat que arribava als lectors (en termes d'integritat, fidelitat al sentit i preservació dels valors estilístics de l'original). Hi descobrim, per exemple, un recorregut que s'inicia en l'interès per les obres de temàtica provençal, s'orienta després cap a les obres naturalistes (però amb supressions i atenuacions), i finalment —ja després de la guerra— recupera el primer interès, en reedicions o en noves traduccions, però ara amb una predilecció clara per «l'humor, la tendresa, la ironia, la sàtira, la fantasia i el lirisme» per damunt de l'enquadrament naturalista de l'autor (p. 24). Hi aprenem altres coses ben interessants: per exemple, que les omissions dels traductors, habituals en totes les èpoques, s'orienten sempre cap a l'atenuació dels ingredients de crueltat i pessimisme, mentre que intensifiquen els valors tradicionals, el propòsit de representació dels costums i el sentimentalisme. El matís pot ser diferent en cada traductor: Oller, que tradueix «Un malentendu» el 1890, no tradueix després la rèplica de la dona a les acusacions que li feia el marit en aquell relat (p. 14); Rusiñol accentua el col·loquialisme

i suprimeix «els trets més exagerats del caràcter de Tartarí» (p. 16); Vilaregut tradueix *L'Arlesiana* per la significació «sentimental, ètica i patriòtica» del ruralisme, però suprimeix «els aspectes que no estaven d'acord amb la moral tradicional» (p. 16); en la traducció de les *Lettres de mon moulin*, Lluís Bertran i Carles Soldevila n'eliminen «la part més cruel i trista» (p. 17), i una restricció semblant s'observa en les traduccions d'Emili Vallès (*Fromont i Risler*, 1925), Llorenç Riber (*Poqueta cosa*, 1929) i Joan Arús (*Safo*, 1932) (p. 18). En canvi, les llacunes en la traducció de *Tartarí als Alps* de 1963 són degudes segurament a les presses amb què devia fer-la Pere Calders *pro pane lucrando* (p. 20).

La segona part de l'obra, «Traduccions en volum» (pp. 25–85), està constituïda per la llista de les referències bibliogràfiques (vint-i quatre traduccions catalanes de deu obres de Daudet), una nota bibliogràfica de cada traductor, una notícia breu de cada editorial, i la reproducció de dues menes de documents: els pròlegs i les ressenyes a la premsa. El conjunt proporciona una informació útil i molt completa, probablement exhaustiva pel que fa al catàleg de les traduccions (amb les seves reedicions, amb remissió a les biblioteques catalanes en què s'han pogut localitzar). S'hi troba a faltar només un format de descripció bibliogràfica estàndard que no ometi el nom de l'autor ni la descripció dels diversos components de cada llibre. Pel que fa a les notícies sobre els traductors i les editorials, d'utilitat indiscutible per a la contextualització de les traduccions, s'hi troba a faltar una focalització més gran en l'obra traductora i en les motivacions de l'interès per Daudet (l'excepció són els traductors i les editorials recents, probablement perquè l'autora n'ha pogut obtenir informació directament).

La tercera part de l'obra, «Traduccions a la premsa» (pp. 86–105), fa un recorregut semblant: dóna primer les referències de les traduccions, i després la nota biobibliogràfica de cada traductor i la notícia de cadascuna de les publicacions periòdiques en què van aparèixer. Tot i que la llista és breu (només set traduccions de sis obres diferents de Daudet), la dificultat que representen els buidatges de premsa la fa molt meritòria, encara que no se'n pugui assegurar l'exhaustivitat. De nou s'ha de dir que la informació reunida és ben útil, per bé que en general es limita a fer el resum del coneixement existent i no aporta dades noves sobre els aspectes relacionats amb la traducció.

Pres en conjunt, el llibre d'Àngels Ribes té el valor d'haver posat a l'abast en poques pàgines una informació, alhora bibliogràfica i documental, que no havia estat aplegada mai abans. Els estudiosos de la recepció de les literatures estrangeres en la literatura catalana (i en l'àmbit hispànic en general) hi trobaran un instrument d'utilitat indiscutible.